

Radiografiind, în punctul de plecare, contextul socio-cultural postdecembrist – profund marcat de o criză a memoriei culturale și colective, de bulversarea canoanelor estetice stabilite înainte de 1989 și de tentativele „revizioniste” de demitizare a unor personalități ale scenei literare și culturale postbelice, prin negarea programatică a „rezistenței prin scriitură” – , autoarea volumului *Aspecte ale memorialisticii românești posttotalitare: între pactul autobiografic și pactul cu istoria* își asumă, declarat, un demers deopotrivă necesar și recuperator: „Această carte se dorește a fi o analiză, din perspectiva mai multor metode critice, a „povestirilor vieții” publicate de scriitorii postbelici după 1989, în măsură să permită atât radiografierea rolurilor asumate de autori la nivelul temicii imaginarului socio-cultural totalitar și posttotalitar, cât și reliefarea importanței *rezistenței prin estetic* pentru configurarea canonului literar postbelic. Demersul nostru se înscrie în sfera dezbaterilor contemporane asupra „angajamentului” intelectualului în istoria dictaturii, fixându-se asupra tipurilor de poziționare simbolică a scriitorilor în câmpul cultural (inclusiv prin prisma raporturilor cu puterea politică și cu narațiunile legitimize ale acesteia). Vom avea în vedere perspectivele scriitorilor înșiși, ca actori principali pe scena literară a trecutului, dar și a prezentului posttotalitar, raportabile la un context al „uitării forțate” – sub dictatură, apoi la cel actual, al „fragmentării memoriei”.” (*op. cit.*, pp. 11-12)

Pornind de la un corpus format din texte memorialistice, autobiografice și eseistice, publicate, începând din anii '90, de scriitori și critici literari de prestigiu, majoritatea angajați în bătăliile canonice actuale și, în anumite cazuri, puternic afectați de „dinamitarea” miturilor culturale ale trecutului (N. Breban, E. Simion, M. Călinescu, A. Buzura etc.), autoarea își propune o abordare interdisciplinară a „povestirilor vieții” selectate – sprijinindu-se pe un instrumentar teoretico-metodologic tributar sociologiei literaturii, hermeneuticii, poeziei „genurilor biograficului”, dar și mitocriticii, mitanalizei și esteticii receptării – justificată, cu argumente convingătoare, în primul capitol al lucrării.

Sunt citate, aici, studii deja consacrate ale unor cercetători celebri ai genurilor biograficului (Ph. Lejeune, Elisabeth W. Bruss, Jean-Philippe Miraux, Georges May, Georges Gusdorf, Jean Starobinski, Gisèle Mathieu-Castellani, Thomas Clerc, Daniel Madelénat, Sébastien Hubier, Philippe Gasparini, Vincent Colonna, E. Simion etc.), ale filosofilor preocupați de problematica raporturilor dintre istorie, memorie și punerea lor în povestire (îndeosebi Paul Ricoeur), ale „miticienilor” interesați de „topica socio-culturală” a imaginarului și de dinamica miturilor, inclusiv a celor identitare, într-un context dat (G. Durand), ale sociologilor care au cercetat problema „ideologiei biografice” în povestirile vieții (Pierre Bourdieu, Daniel Bertaux etc.) – tot atâtea repere valorice în analiza interdisciplinară asumată în „Cuvântul înainte”.

În cele patru capitole dedicate deopotrivă analizei și interpretării (*Spațiul totalitar și „ficțiunile eului”, Între interpretarea istoriei și ficționalizarea de sine: aspecte ale eseului autobiografic, De la „teroarea istoriei” la „teroarea iluziei” (auto)biografice: scriitorul în oglinzile „cărții vorbite”, Mitologii identitare în memorialistica românească posttotalitară, În fine... lectorul*), autoarea urmărește – așa cum declară de la bun început – atât „particularitățile discursului / proiectului *autobiografic* reperabile în diverse tipuri de scriitură personală”, cât și raporturile dintre istoriile personale și „istoria fabricată de putere, dintre memoria individuală și memoria „programată” de regimul totalitar”, dintre miturile identitare

ale memorialiştilor studiaţi şi miturile politice „de atunci şi de acum, dintre trecutul (*istoria*) care circumscrie „spaţiul experienţei” şi prezentul posttotalitar în care se construieşte *povestirea* (despre această istorie)” (*op. cit.*, p. 16), fără a neglija rolul lectorului (real şi *implicit*) în structurarea „povestirilor vieţii”.

Interesul pentru „ideologia [auto]biografică” mai mult sau mai puţin asumată de memorialişti, autobiografii şi eseişti studiaţi, pentru particularităţile „mito-istoriilor” identitate patente sau latente reperate în textele corpusului şi raportate la topica socio-culturală totalitară şi posttotalitară, pentru modalităţile prin care se construiesc ipostazele lectorului în scriitura personală ia forma, în capitolele citate, a unor analize pertinente, a căror noutate este dată de deschiderea interdisciplinară, mai puţin prezentă în abordările – fie istorice, fie sociologice, fie tributare exclusiv poeziei genurilor biograficului – cercetătorilor români ai „povestirilor vieţii”.

„Luat complice” (pentru a împrumuta termenii autoarei), cititorul volumului „este invitat să descopere” aici, dincolo de analiza povestirilor personale ale unora dintre cei mai importanţi scriitori şi critici postbelici, o meditaţie asupra unei lumi a valorilor culturale şi literare româneşti, pe care „abuzurile” actuale ale memoriei ar putea să o condamne la dispariţie.

* **Acknowledgement:** This paper is supported by Project SOP HRD - TOP ACADEMIC 76822.